

Rostlina roku 2025 ve znamení invaze a následující ročník mezi ohroženými druhy

V naší květeně je řada nepůvodních druhů, některé z nich se mohou invazně šířit, a navíc být pro člověka nebezpečné. I takové poselství s sebou může nést udělení titulu rostlina roku. Coby ukázkové invazní rostlině jej pro r. 2025 Česká botanická společnost (ČBS) přičkla starčku úzkolistému (*Senecio inaequidens*).

Čtenáři *Živy* se s tímto druhem mohli blíže seznámit v loňském ročníku (2025, 3: 108–111). Další možností byla návštěva přednášky Starček úzkolistý, nechtěné žluté osvětlení podzimních dálnic, která zazněla v rámci pražského přednáškového cyklu ČBS – oproti předchozím ročníkům je novinkou zveřejnění záznamu na YouTube (dostupný pod odkazem www.youtube.com/watch?v=5eww6lj0hpA).

Z dalších akcí proběhly již tradičně exkurze zaměřené na ověření výskytu rostliny roku. Byly celkem tři. První pod patronátem Západočeské pobočky ČBS směřovala 13. září 2025 na Klatovsko. Na vytipovaných lokalitách kolem nového silničního

obchvatu Klatov se starček úzkolistý nalezl nepodařilo. Náspy byly jednak v době návštěvy vysečené, jednak málo osídlené vegetací. A štěstí pak neměli účastníci exkurze ani na navážkách u pískovny u Beňov, kam ještě téhož dne zavítali, ani zde druh nerostl.

Úspěšnější byla exkurze, která se konala 19. září 2025 v rámci podzimního putování intravilánem města Ústí nad Labem, Ústeckého ruderálního, které každoročně pořádá Severočeská pobočka ČBS. Trasa tentokrát vedla labským údolím jižně od centra města. Mimo jiné druhy se podařilo najít jak rostliny starčku úzkolistého, tak i dosud ojedinělý neofyt naší květeny, bedník cizí (*Pimpinella peregrina*), nalezený poprvé v České republice v r. 2011 právě na ověřované lokalitě v ústecké Čajkovského ulici.

Do třetice pak proběhlo pátrání 20. září 2025 u Roudnice nad Labem, taktéž v rámci exkurzí Severočeské pobočky ČBS. Při silničním obchvatu jižně od města bylo

zaznamenáno celkem pět trsů. Dalšími zajímavějšími rostlinami na dané lokalitě byla škarda smrdutá mákolistá (*Crepis foetida* subsp. *rhoadifolia*) a na silničním náspu vysazená ruměnice písečná (*Onosma arenaria*). Druhá navštívená lokalita však výsledek nepřinesla, na nádraží Roudnice nad Labem – Hracholusky se už starček úzkolistý najít nepodařilo.

U příležitosti vyhlášení rostliny roku Česká botanická společnost zároveň vyzvala veřejnost k mapování druhu prostřednictvím aplikace iNaturalist. Jen za r. 2025 zde přibýlo z ČR přes 350 pozorování, což představuje více než polovinu všech nálezů z našeho území, které jsou v aplikaci zaznamenány. Vesměs pocházejí ze stanovišť pro starček úzkolistý typických (obr. 1), potvrdilo se ale, že se druh rozšiřuje i do oblastí méně dotčených člověkem. Příkladem může být nález ze Šumavy, z přírodní památky Královský hvozd v oblasti mezi Černým a Čertovým jezerem.

Žlutou střídá modrá

Letošní, již 6. ročník Rostliny roku je věnován hořci brvitému (*Gentianopsis ciliata*). Spolu s představením tohoto druhu veřejnosti zároveň Česká botanická společnost volně navazuje na iniciativu Českého svazu ochránců přírody Rok hořců.

Opět, stejně jako v letech 2021–24, je tak v hledáčku poměrně vzácný druh, který z naší krajiny postupně mizí (blíže k biologii a ohrožení hořce brvitého také v *Živě* 2014, 4: 159–162). Za sterilního stavu, v době, kdy probíhá většina botanických průzkumů, je navíc v okolní vegetaci takřka nepostřehnutelný, jeho aktuální rozšíření proto nemusí být dobře podchyceno. Jedním z cílů je tak upozornit na něj v době květu, v pozdním létě a na podzim, a zaměřit se na jeho mapování. Veřejnost se opět může zapojit formou sdílení dat na portále iNaturalist.org (www.inaturalist.org/projects/mapovani-horce-brviteho).

Článek k rostlině roku 2026 naleznete v dalším čísle *Živy*. K tomu nebudou chybět již tradiční akce – zazní minimálně jedna přednáška a jsou plánovány exkurze s cílem ověřit lokality hořce brvitého.

Již nyní můžeme zájemce pozvat 4. září na vycházku do Českého krasu, na stepní trávníky a opuštěné lomy v oblasti Cikánky v Radotínském údolí. Hned dvě exkurze jsou pak naplánovány na sobotu 12. září – na Kladensko, na Vinařickou horu, a do okolí Olomouce, na Grygovské kopce.

Informace o připravovaných akcích budou postupně zveřejňovány na webu České botanické společnosti (https://botanospol.cz/cs/rostlina_roku-2026). V rámci spolupráce s Českým svazem ochránců přírody budou také součástí programu Roku hořců (<https://biodiverzita.csop.cz/rok-horcu>).

Spoluautoři: Ivan Bílek, Ivona Matějková a Karel Nepraš

1 Starček úzkolistý (*Senecio inaequidens*) se vyskytuje nejčastěji na synantropních stanovištích a šíří se s dopravou. Nádraží patřila k prvním místům, na kterých byl zaznamenán. Foto Z. Kaplan, iNaturalist.org

